

INFORMACIONNIJ SZBORNIIK

Megkerülő osztagok alkalmazása hegyes erdős-hegyes terepen folyó támadáskor

Irta: G. GUNCE ezredes (RSzSzk hadsereg)

(Megjelent az „Informacionnij Szbornij” 1978/16. számában)

Hadseregünk által a Hitler-ellenes háborúban szerzett tapasztalatok azt igazolják, hogy a jól kiképzett és begyakoroltatott gyalog és hegyi lövész alegységek és egységek sikeresen folytathatnak hegyekben támadást a legnehezebb viszonyok között.

Különösen elkeseredettek voltak a román csapatok által a szovjet csapatokkal együtt Csehszlovákia felszabadításáért vívott harcok. A Magas-Tátra, az Alacsony-Tátra és Javonia hegyeiben csapataink sikeresen alkalmazták a megkerülő osztagokat a fontosabb objektumok és az ellenség védelmi támaszpontjainak birtokbavételére. Az alegységekből, gyakran egységekből alakított megkerülő osztagok korlátozott látási viszonyok között az ellenség harcrendjei közötti hézagokon és a nehezen járható terepszakaszokon áthaladva törtek be az ellenség elhelyezésébe, a szárnyakon és hátulról rohamozva meg a védelem fontos objektumait. Ezzel azok megkönnyítették a frontálisan támadó főerők tevékenységét.

A megkerülő osztagok alkalmazásának szükségességét alátámasztják csapataink által hegyes terepen lefolytatott harcászati gyakorlatok tapasztalatai is. Az utóbbi időben lefolytatott harcászati gyakorlatok lehetővé tették egy sor parancsnoki kádereinket érdeklő fontos kérdésnek elméleti megalapozását és gyakorlati megoldását. Ez vonatkozott azon tagozatok megállapítására, amelyeknek érdekében megkerülő osztagokat kell alkalmazni, továbbá azok erőinek és eszközeinek, harcbevételése idejének megállapítására.

Az ezzel kapcsolatos nézeteket azért szükséges pontosítani, mert különböző nézetek lehetnek. Így pl. azt állították, hogy egyedül az ezred és a hadosztály az a tagozat, amelynek érdekében megkerülő osztagokat kell szervezni, hogy erre a célra a hegyi lövész alegységek a legalkalmasabbak, hogy ezeknek az osztagoknak olyan kisebb alegységekből kell állniuk, mint a szakasz-század, mert ezek jobban be tudnak szivárogni az ellenség elhelyezésébe.

Tapasztalataink szerint, megkerülő osztagokat minden tagozatban – zászlóaljtól, hadosztályig bezárólag – célszerű megalakítani. Ha a század főirányban tevékenykedik, akkor is célszerű megkerülő osztagokat megalakítani. A helyzet szükségessé teheti azt is, hogy az összefegyveremmi hadseregénél hozzunk létre megkerülő osztagot.

Igazolást nyert azoknak az elvtársaknak a véleménye, akik azt állították, hogy hasonló feladatok megoldására a hegyi lövész csapatok a legalkalmasabbak. Ez azért igaz, mert azokat felkészítik a harctevékenységek nehezen járható hegyes terep viszonyai közötti megvívására. Kétségtelen, hogy ezzel a feladattal megbíróznak a jól begyakoroltatott lövész alegységek is. Elvileg mi azt javasoljuk, hogy a magas hegyi irányokban tevékenykedő megkerülő osztagokat, hegyi lövész alegységekből (egységekből), a más irányokban tevékenykedőket pedig lövész alegységekből, egységekből hozzák létre.

A helyzettől függően a megkerülő osztagok megalakítása történhet akár a harc előkészítésének idején, akár annak folyamán.

Azokban az esetekben, amikor azok megalakítására a harc előkészítésének idején kerül sor, erre a célra a második lépcsőből vagy az összefegyvernemi tartalékból alegységeket (egységeket) kell kijelölni. Amikor ez a harc folyamán történik, akkor azokat meg lehet alakítani a legmagasabb sikert elérő, elsőlépcsős alegységekből (egységekből) is.

A megkerülő osztagok állománya és az, hogy azokat milyen mélységbe kell előrevonni, függ attól a tagozattól, amelynek érdekében azok tevékenykednek, az ellenség erőitől, az ellenség elhelyezése mélységbe való átszivárgás lehetőségeitől, az időjárástól, az évszaktól és egyéb más tényezőktől.

Számtalan gyakorlat tapasztalatai alapján mi arra a következtetésre jutottunk, hogy a megkerülő osztagok megalakítása történhet a harc előkészítésének idején, a helyzettől függően azoknak harcbavetése lehetséges a főerők támadása előtt vagy annak kezdetén, valamint annak folyamán.

Az osztagoknak a támadás kezdete előtti harcbavetése leggyakrabban úgy történik, hogy azok rejtve, általában éjszaka vagy nappal, rossz látási viszonyok között szivárognak át az ellenség elhelyezésébe, felhasználva az erdős-hegyes terepet.

A harc folyamán a megkerülő osztagok főbb feladatai a következők lehetnek: az ellenség hegységben szervezett védelmének megkerülése, annak a szárnyáról, vagy hátulról való megrohamozása a frontálisan támadó magasabbegységek (egységek) tevékenységének, a hágók, szurdokok vagy hegyi átjárók felszabadításának megkönnyítése; az ellenség védelmének mélységében levő útsomópontok, átjárók szurdokok birtokbavétele abból a célból, hogy lehetetlenné tegyék az ellenségnek az egyik irányból a másikba, vagy a mélységből való manőverezést; az ellenség mögöttes területére való lendületes átszivárgás meghatározott irányokba és a kerülőutak lezárása, a védelem új hegyszakaszokon való megszervezésének megkönnyítése; a műtárgyaknak és hegységeknek a frontrálisan tevékenykedő magasabbegységek (egységek) beérkezése előtti birtokbavétele.

Ezeket a feladatokat a megkerülő osztag önállóan, más megkerülő osztagokkal, vagy légi deszantokkal együttműködésben hajtja végre. Nagyon fontos, hogy ezeket a feladatokat végrehajtó csapatok között megszervezzék a szoros együttműködést. Ugyancsak fontos az ismertető jelzések megállapítása.

Az elmondottakból más következtetések is levonhatók: a megkerülő osztagok kiküldésével minden tagozatnak az a célja, hogy megkönnyítse a megszabott feladatok végrehajtását; a feladatoknak a megkerülő osztagok általi végrehajtásában fontos szerepet játszik a menetvonal kiválasztása, a harcrend, valamint harctevékenységek módjának meghatározása az előre nem látható szituációkban; a megkerülő osztagok tevékenysége feltételezi az ellenség elhelyezésébe való viszonylag mély beszivárgást a megkerült csoportosításoknak a szárnyról és hátulról

való megtámadása céljából (a megkerülő osztagokat olyan mélységre kell kiküldeni, hogy azok ott állományuktól függően, egy meghatározott időn át önállóan tudjanak harcolni); a megkerülő osztagok által végrehajtott manővert döntő, váratlan rohammal és az ellenség szárnyán és hátában folytatott támadással kell befejezni.

A megkerülő osztagok sokoldalú felkészítésének különös fontossága van. Az utóbbi években lefolytatott harcászati gyakorlatok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy ezt a feladatot két jellemző sajátosság figyelembevételével kell megoldani: először, a megkerülő osztagot akkor kell a támadás kezdetén felállítani, amikor a harc központi kérdése minden olyan intézkedéseknek a végrehajtása, amelyek biztosítják számára az ellenség védelmébe való átszivárgást; másodsor, a megkerülő osztag felállítása a támadás idején célszerű, mivel az ellenség védelmében levő hézagok és áttörések következtében könnyebb annak mögöttes területére átszivárogni.

Kétségtelenül lehetnek olyan körülmények is, amikor a felderítés adatainak alapján meg lehet állapítani azt, hogy az ellenség harcrendjeiben hol vannak hézagok, vagy nyitott szárnyak, amelyek lehetővé teszik a megkerülő osztag számára azt, hogy gyorsan átszivárogon az ellenség védelmének mélységébe.

Felállításától függően a megkerülő osztag feladatát az előljáró parancsnok a támadás kezdete előtt, vagy annak folyamán szabja meg. A feladat-megszabásakor közölni kell: az ellenségre vonatkozó és védelmi rendszerének rövid adatait; annak az alegységnek (egységnek, magasabbegységnek) a feladatát, amelynek érdekében a megkerülő osztag tevékenykedik; a megkerülő osztag harcfeladatát, annak megerősítő és támogató eszközeit; a készenléti időt; a megkerülő osztag tűztámogatását; az anyagi-, technikai és egészségügyi biztosítás rendjét és a jelzéseket.

A feladat megkapása után a megkerülő osztag parancsnoka meghozza a térképen elhatározását és pontosítja azt a terpen az ellenség elhelyezkedésébe való átszivárgás előtt. Ezután az alárendelt alegység (egység) parancsnokokkal együtt szemrevételezést végez, amelynek során pontosítja a harcfeladatokat és megszervezi az együttműködést.

A megkerülő osztag harcfeladat végrehajtására való felkészítése során meg kell oldani az alábbi legfontosabb kérdéseket: az ellenség elhelyezkedésébe való átszivárgás irányának és idejének meghatározása; a megkerülő osztag az ellenséggel harcérintkezésben levő csapatok, valamint azok tüzértsége általi támogatása rendjének pontosítása; a felderítő alegységekkel, a légideszanttal, a megkerülő osztag tevékenységi irányában frontálisan támadó csapatokkal való együttműködés rendjének meghatározása.

Az osztagnak az ellenség elhelyezkedésébe való átszivárgásnak tárgyalásakor meg kell említeni, hogy nagy szerepet játszik a terep, a látási viszonyok, az ellenség által nem, vagy kevésbé védelmezett ösvényeken, kis völgyeken való átszivárgás lehetősége. Télen különösen célszerű a megkerülő osztagoknak sítalpakon tevékenykedni hóviharban, ködben, vagy éjszaka.

A megkerülő osztag tevékenysége kezdeti idejének meghatározásakor nagy jelentősége van a pontos számvetésnek, hogy az ellenség megkerülése idejében vegye kezdetét. Mert például, ha az osztag idő előtt szivárognak át az ellenség mögöttes területére, lehetséges az ellenségnek a csapatok frontális támadásának kezdete előtti megsemmisítése. Következésképpen a megkerülő osztag tevékenysége kezdete

időpontjának meghatározásakor az a legfontosabb, hogy biztosítva legyen az együttműködés a frontálisan támadó csapatokkal (vagy légi deszanttal), figyelembe véve a kitűzött célhoz való kijutásnak reális lehetőségeit, magától értetődik, hogy ilyen összehangolásra megbízható összeköttetés – különösen rádióösszeköttetés hiányában – nincs lehetőség.

A nagy figyelmet igénylő kérdés a megkerülő osztag anyagi és egészségügyi biztosítása. Arról van ugyanis szó, hogy lehetségesek olyan esetek, amikor az kénytelen hosszabb ideig elszigetelten tevékenykedni az ellenség elhelyezésében, ami különleges intézkedések végrehajtását teszi szükségessé az anyagi és egészségügyi biztosítás, különösen azonban a lőszerellátás vonatkozásában. Ugyanakkor az osztag készletei ne vezessenek mozgékonyságának csökkenéséhez. Ezért kell az osztag állományába különleges csoportokat szervezni, széles körűen felhasználva a terhek málfahozállítását, ha a lehetőség megengedi, akkor a helikoptereket.

A harc feladat végrehajtásának céljából a megkerülő osztag időben kezdje meg előnyomulását az ellenség elhelyezésébe való átszivárgás és az objektum birtokbavételének céljából. A menet alatt a biztosítás a helyzettől függően lehetséges elől a biztosító járőrök, vagy előőrsök, a szárnyakon pedig – figyelés által.

A megadott körletbe való kijutás után az osztagparancsnok a helyszínen pontosítja az alárendeltek feladatait, az alegységek felveszik a harcrendet és lendületesen megrohamozzák az ellenséget.

A harctevékenység folytatásakor az osztagparancsnok nagy figyelmet fordít a szárnyak és a hátulról való biztosításra, továbbá a váratlanság elérésére.

A roham terepszakaszát ajánlatos az ellenséghez minél közelebbre kijelölni. Ha az osztag állománya kicsi, akkor az harc előtti, vagy még inkább menet alakzatban közelítse meg a roham terepszakaszát.

Ezután az osztag szétbontakozik és megrohamozza az ellenséget, rendszerint több irányból – a szárnyakról és hátulról, bekeríti és megsemmisíti azt.

Az objektum elfoglalása után a megkerülő osztag parancsroka megerősíti a birtokbavett terepszakaszt (objektumot), megszervezi a körkörös védelmet és megakadályozza az ellenség visszavonulását vagy tartalékainak a mélységből való előrevonását. Hogy az ellenség ellenlökései ne érhék az osztagot váratlanul, állandóan folytatni kell a felderítést és a figyelést, ami lehetővé teszi azt, hogy időben intézkedéseket fogantossanak az elveszett állások visszaszerzésére irányuló kísérleteknek a visszaverésére. Az osztagparancsnok intézkedéseket fogantossít a nehezen járható uralgó magaslatok védelmére, amelyeket neki bármilyen áron is tartani kell a frontálisan tevékenykedő főerőknek a beérkezéséig.

Befejezésül meg kell állapítani, hogy a megkerülő osztagok jól megszervezett és a frontálisan rohamozó csapatokkal szoros együttműködésben végrehajtott tevékenysége maga után vonja az ellenség gyors megsemmisítését, a támadás ütemének növelését és a harc feladatok sikeres végrehajtását a legnehezebb viszonyok között is.